

OSLO TINGRETT

DOM

Avsagt: 04.10.2023 i Oslo tingrett,

Saksnr.: 23-095386TVI-TOSL/03

Dommer: Tingrettsdommer Torild Margrethe Brende

Saken gjelder: Krav om betaling for bilde

Robin Kristiansen Lund

Advokat Ole Edvard Tokvam
v/advokatfullmektig Hanne Kjeldsberg
Skauby

mot

Coowner AS

Advokat Anders Torkildsen Nytrøen
v/advokatfullmektig Fredrik Dreyer

DOM

Saken gjelder krav om vederlag for bruk av fotografi.

Tvisten behandles etter reglene om småkravsprosess, jf. tvisteloven kapittel 10. Etter § 10-4 fjerde ledd skal dommen kort forklare hva saken gjelder, gjengi partenes påstander og påstandsgrunnlag, samt redegjøre for de momentene retten har lagt avgjørende vekt på. Sammenlignet med sivile saker som behandles etter tvisteloven kapittel 9, skal avgjørelsen altså være mindre utførlig

Sakens parter

Saksøker, Robin Lund, er grafisk designer og yrkesfotograf. Han har drevet eget selskap under samme navn siden 1999. Han tilbyr oppdragsfoto til næringsliv og organisasjoner, og har et rikholdig foto-arkiv med bilder som han tilbyr mot lisenser.

Saksøkt, CoOwner, AS, er et oppstartsselskap som ble stiftet i 2020 som driver kommersiell virksomhet i mindre skala. CoOwner AS tilbyr en alternativ boligkjøpsmodell basert på såkalt «deleie»-, «medeierskap»- og «leie-til-eie»-løsninger i det private boligmarkedet. I 2022 hadde selskapet to ansatte og kun et ubetydelig antall pilotkunder.

Sakens bakgrunn

CoOwner publiserte 26. april 2022 et blogginnlegg om fastrente på boliglån på selskapets nettside, som var illustrert med et bilde av fasaden på Norges Bank. Bildet er tatt av saksøker Robin Lund. CoOwner hadde ikke innhentet samtykke til å publisere bildet og hadde heller ikke betalt for bruken av bildet.

Etter henvendelse fra Lund 26. august 2022 ble saksøkte oppmerksom på at Lund hadde opphavsrett til bildet. Bildet ble slettet fra nettsiden samme dag og byttet ut med et annet illustrasjonsfoto, som er fritt tilgjengelig.

Det er enighet om at bildet er vernet som fotografisk bilde etter åndsverkloven og at Lund har krav på rimelig vederlag for bruken. Uenigheten gjelder hva som utgjør et rimelig vederlag, og om saksøkte har handlet med forsett eller grovt uaktsomt, og om Lund derfor har krav på dobbelt vederlag.

Robin Lund sendte en faktura pålydende 10 075 kroner for den urettmessige bruken av bildet. Kravet er i stevningen nedjustert til 6 975 kroner ved at Lund ikke lenger gjør krav på erstatning for brudd på navngivelseplikten. Saksøkte har anført, blant annet under henvisning til Oslo tingretts dom av 4. november 2022, at et rimelig vederlag i dette tilfellet utgjør 225 kroner. Beløpet på 225 kroner er betalt til Lund.

Det aktuelle bildet ser slik ut:

Saksøkeren, Robert Lund, har i korte trekk anført

- Urettmessig publisering av en fotografs bilde på nettsider karakteriseres som urettmessig «bruk». Dette er i strid med åndsverkslovens § 23.
- Dette innebærer at saksøker har rett til å forby andre å råde over fotografiet uten hans samtykke. Slikt samtykke har ikke blitt gitt.
- Overtredelse av åndsverkloven § 23 utløser krav om erstatning/vederlag etter åndsverkslovens § 81.
- Uttalelsene om vederlagsnivået i avgjørelsen fra Oslo tingrett av 4. november 2022 har ikke overføringsverdi til nærværende sak. Fotografiet i denne sak er av en annen karakter. Der tatt fra en spesiell vinkel som gjør at bygget fremstår som storslått, samt at det gir en effekt av at himmelen gjenspeiles i vinduet på Norges Banks fasade. Prosessen krevde planlegging og koordinering av tid og sted for å få den spesielle effekten. Bildet ble også bearbeidet. Det fremstår som klart at bildet ikke kan kategoriseres som «enkelt» når Lund har tatt disse kreative valgene ved frembringelsen av fotografiet.
- Priser fra alternative bildebanker er lite relevant. Lunds kunder betaler for hans kompetanse som gjenspeiles i fotografiene. Lunds arkivbilder selges også i hovedsak for et beløp samsvarende med Norsk Journalistlags («NJL») til enhver tid gjeldende frilanssatser. Lunds engangslisens på 3 100 kroner for fotografiet må dermed legges til grunn i denne saken.

- Fotografiet er dessuten benyttet av CoOwner, som er næringsdrivende, på deres kommersielle nettside.
- Ved forsettlig eller grov uaktsom overtredelse gir åndsverklovens § 81 annet ledd hjemmel til å kreve dobbelt av rimelig vederlag for bruken.
- Når saksøkte har lastet ned fotografiet fra internett og publisert det uten å verken klarere dette med Lund, betale for bruken eller kreditere Lund, skiller dette seg markant fra alminnelig forsvarlig adferd. Lund har derfor krav på dobbelt vederlag.

Saksøkerens påstand

1. CoOwner AS dømmes til å betale Robin Lund beløp fastsatt etter rettens skjønn, for urettmessig publisering av bilde, med tillegg av påløpte forsinkelsesrenter fra 12. juli 2022 og frem til betaling skjer.
2. CoOwner AS dømmes til å dekke Robin Lunds sakskostnader for tingretten.

Saksøkte, CoOwner AS, har i korte trekk anført

- Saksøkte er enig i at fotografiet er vernet av åndsverkloven § 23 og at det skal betales rimelig vederlag for bruk av bildet.
- Valget av det konkrete bildet med fasaden på Norges Bank var ikke avgjørende for illustrasjonen av saksøkte blogginnlegget. Ved valg av bildet var det avgjørende at bildet fremstod som tilgjengelig for fri bruk.
- Saksøkte er kjent med regelverket om opphavers enerett til bilder, men etter undersøkelser konkluderte saksøker med at bildene som var lagt ut på Rethink Economics var lagt ut av opphaveren, eller med opphavers samtykke til gratis benyttelse.
- Omfanget av bruken av bildet har vært liten. CoOwner er en liten virksomhet og blogginnlegget hadde i perioden bildet var publisert et lite antall besøkende. Den økonomiske verdien av bruken for saksøkte er etter denne sides syn, om noen, helt uvesentlig.
- Saksøkers lisenspris (NOK 3 100) ligger langt høyere enn det som fremstår som markedsstandard for denne typen bilder uten nyhets- eller sensasjonsverdi.

- Bildet i denne sak er svært likt mange av de bildene som ligger tilgjengelig i norske og internasjonale bildebanker, samt Norges Banks egne pressefoto. Alle disse kan kjøpes til en langt lavere pris eller benyttes fritt uten vederlag.
- Det kan ikke forventes at en alminnelig bruker på internett skal ha kompetanse og ferdigheter til å finne tilbake til den opprinnelige kilden eller opphaver av bilder gjengitt andre steder.
- Opptredenen er etter saksøktes syn ikke «et markert avvik fra vanlig forsvarlig handlemåte» og fremstår ikke som «sterkt klanderverdig». Saksøkte har ikke utvist grov uaktsomhet. Fraværet av forsett og grov uaktsomhet utelukker dermed dobbelt vederlag.

Saksøktes påstand

1. CoOwner AS frifinnes mot å betale inntil 550 kroner.
2. CoOwner AS tilkjennes saksomkostninger.

Rettens vurdering

Det er enighet om at Lund, som fotograf, har krav på rimelig vederlag for CoOwners bruk av bildet av Norges Bank. Sakens hovedspørsmål er hva som utgjør rimelig vederlag, og om Lund har krav på dobbelt vederlag etter åndsverkloven § 81, 2. ledd.

Hva er rimelig vederlag

Åndsverkloven § 81 regulerer retten til vederlag og erstatning for inngrep i rettigheter etter loven. Reglene om vederlag og erstatning for inngrep i ulike industrielle rettigheter fikk en ny og i hovedsak lik utforming ved lovendringer i 2013. Åndsverklovens regler om dette er bygget over samme lest. Et sentralt formål med de nye/endrede reglene har vært å styrke rettighetshavers muligheter for å oppnå en tilfredsstillende kompensasjon - det kan være vanskelig å dokumentere økonomisk tap for krenkelser av immaterielle rettigheter, og det preget erstatningsutmålingen før lovendringene i 2013 og 2018. Den krenkede kan nå velge mellom tre ulike grunnlag for utmåling av kompensasjon, og kreve det høyeste.

De relevante delene av åndsverkloven § 81 lyder:

«Den som forsettlig eller uaktsomt gjør inngrep i en annens rett eller på annen måte overtrer denne loven, skal betale til den forurettede:

- a. rimelig vederlag for bruken, samt erstatning for skade som følge av overtredelsen som ikke ville oppstått ved avtale om bruk
- b. erstatning for skade som følge av overtredelsen, eller

c. vederlag svarende til vinningen som er oppnådd ved overtredelsen. Vederlag og erstatning fastsettes etter det av grunnlagene i bokstav a til c som er gunstigst for den forurettede. Ved utmålingen av vederlag og erstatning for forsettlig eller grovt uaktsom overtredelse tas det også hensyn til ikke-økonomisk skade påført den forurettede ved overtredelsen.

Er det handlet forsettlig eller grovt uaktsomt, skal overtrederen, dersom den forurettede krever det og i den grad det ikke fremstår som urimelig, i stedet for vederlag og erstatning fastsatt etter første ledd, betale det dobbelte av rimelig vederlag for bruken.

Første og andre ledd gjelder tilsvarende ved medvirkning.

For overtredelser som har skjedd i god tro, skal overtrederen i den grad det ikke fremstår som urimelig, betale vederlag svarende til et rimelig vederlag for bruken eller til vinningen som er oppnådd ved overtredelsen.»

Det er et grunnvilkår for vederlag og erstatning etter åndsverkloven § 81 at inngrepet i rettigheten er gjort forsettlig eller uaktsomt. CoOwners daglige leder har opplyst at det ble søkt etter et gratis illustrasjonsbilde til blogginnlegget. Bildet ble funnet på nettsiden til Rethink Economics og saksøktes trodde at bildet var lagt ut av opphaveren, eller med opphavers samtykke, til gratis benyttelse. Rethink Economics er en medlemsorganisasjon for økonomer, studenter og andre med økonomifaglig interesse. Ved å trykke på bildet kunne det lastes ned. Det var ingen kreditering av fotograf, eller informasjon om hvem som hadde opphavsrett til bildet, eller hvorvidt bildet kunne benyttes fritt eller mot vederlag. CoOwner har anført at de var i aktsom god tro. Retten er ikke enig i dette. Retten mener at CoOwner i alle fall har opptrådt uaktsomt, slik at grunnvilkåret for vederlag etter § 81, 1. ledd, jf. 2. ledd er oppfylt. Det er da ikke åpning for å anvende åndsverkloven § 81, 4. ledd om vederlag for inngrep som har skjedd i god tro.

Robin Lund har krevet rimelig vederlag utmålt etter bokstav a. Hva som utgjør «rimelig vederlag» skal etter forarbeidene Prop. 104 L (2016-2017) side 285 og 343 avgjøres ut ifra omfanget av bruken, den økonomiske verdien for overtrederen, vanlig bransjestandard eller praksis og andre konkrete forhold. Dersom bransjestandard eller praksis ikke gir veiledning, skal vederlaget fastsettes på grunnlag av en skjønnsmessig vurdering av hva som ut fra rettighetens verdi utgjør et rimelig vederlag for bruken. Vederlaget skal ikke settes lavere enn det beløpet overtrederen hadde måttet betale i vederlag hvis han hadde inngått en avtale om bruk i samme omfang som det overtredelsen gjelder. Det skal ikke tas hensyn til andre omstendigheter ved overtredelsen, slik som overtreders skyldgrad, fortjeneste e.l.

Vederlaget skal fastsettes til det som etter en konkret vurdering må anses som en rimelig betaling for bruk av det aktuelle fotografiet. Ved vurderingen vil markedsprisen for den aktuelle type bilder stå sentralt. Generelle avtaler eller annen dokumentasjon som viser hva

som er gjengs pris for slike bilder som det er tale om, vil være av særlig interesse for vurderingen. Omfanget av bruken vil også være relevant.

Omfanget av bruken av bildet har vært begrenset. CoOwner søkte etter et gratis bilde for å bruke dette som en illustrasjon til sitt blogginnlegg om fastrente. Bloggposten til CoOwner hadde i perioden bildet var publisert (dvs. i fire måneder) hatt 120 unike besøkende. Den økonomiske verdien av bruken har også vært beskjeden.

Oslo tingrett har tidligere avsagt to avgjørelser om lignende bruk av bilder fra den samme fotografen (Robin Lund). Avgjørelsene er fra hhv. 9. februar 2021 (TOSLO-2020-171574) og 4. november 2022 (TOSL-2022-101531). Bildene i disse saken gjaldt enkle illustrasjonsbilder for høytidsmarkering (jul/påske) og bilder av det norske flagget.

I den første saken la retten la til grunn at rimelig vederlag for et bilde var kr. 3 466,25 inkl. mva. Vederlagsnivået var ikke bestridt av motparten, og det var ikke bevisførsel rundt spørsmålet. I sistnevnte sak kom retten til at rimelig vederlag for denne type bilder er kr. 125 per bilde inkl. mva. Om den nærmere vurderingen av markedsprisen uttaler retten:

«Bildene i saken er relativt enkle illustrasjonsbilder, som også kan være påført ulik type skrift, f eks god jul, juleferie etc. Det er flere nettsider som tilbyr slike enkle illustrasjonsbilder, enten gratis eller til en lav pris. Prisen for tilsvarende produkter påvirker etter rettens syn hva som er rimelig vederlag for denne type bilder. Retten mener at det er dokumentert at tilsvarende bilder lisensieres for kr 30-100 pr bilde. Bildenes oppløsning har betydning for prisen. De saksøkte i denne saken har brukt bildene på Facebook og i andre publikasjoner hvor høy oppløsning ikke er viktig. Retten finner det derfor sannsynlig at samtlige av de saksøkte ville klart seg med de lavoppløselige, og billige, bildene for sitt bruksformål.

I dag opplyser Lund på sin nettside at han fakturerer i tråd med Norsk Journalistlags standardsats for kjøp av allerede fotograferte journalistiske bilder. I 2022 er denne standardsatsen kr 3 100, i 2020 var satsen kr 2 905. For bildene denne saken gjelder har Lund i hovedsak basert sine fakturaer på denne standardsatsen. Det er noen ganger fakturert noe lavere enn standardsatsen, uten at det er oppgitt noen grunn for det.

Før opplyste Lund på sine nettsider at prisen varierte mellom kr 400 og kr 9000, men at noen også var tilgjengelige med sterk rabatt gjennom internasjonale bildebyråer.

Lunds prosessfullmektig har opplyst at Lund ikke lenger legger bilder tilgjengelig på internasjonale bildebyråer fordi dette senker prisen, og derfor er lite bærekraftig for en norsk fotograf. Retten mener at dette er et klart uttrykk for at markedspris for denne type bilder ikke ligger på det nivået som Lund krever, men på det nivået som bildebyråene tar. Markedspris er et resultat av tilbud og etterspørsel, ikke en aktørs prissetting.

Det er opplyst at Lund har sendt flere hundre krav til aktører som på tilsvarende måte har brukt Lunds bilder på nett uten samtykke. En lang rekke av disse har betalt det Lund har

krevet. Det er ikke dokumentert noen tilfeller av at Lund på frivillig basis har lisensiert rettigheter til tilsvarende bilder til den prisen han krever ved sin etter fakturering. Retten bemerker at det faktisk er mange som har valgt å betale kravet fra Lund ikke sannsynliggjør at vederlagskravet er uttrykk for markedspris eller bransjestandard.

Det er sannsynliggjort at Lund har lisensiert ut rettigheter til andre typer bilder til den prisen han fakturerer, men det er da snakk om bilder av hus og veikryss. Prisen for slike journalistiske bilder er ikke relevant for hva som er rimelig vederlag for andre typer bilder.

Lund har vist til ulike tingrettsdommer (hvor flere for øvrig synes å være avsagt i strid med regelen om at Oslo tingrett er tvungent vernet i saker etter åndsverkloven) som har lagt til grunn at Norsk Journalistlags standardsats er et rimelig nivå for vederlag for bilder. Til disse dommene bemerker retten at det i alle sakene er snakk om typiske journalistiske bilder, hvor en journalist har tatt bilder av henholdsvis trafikkulykke, oversvømmelse og sammenstøt mellom politi og sivile. Det er etter rettens syn ikke grunn til å betvile at Norsk Journalistlags standardsatser ga uttrykk for et rimelig vederlag i de sakene, men dette har liten eller ingen overføringsverdi til den type enkle illustrasjonsbilder som denne saken dreier seg om.»

Som det fremkommer ovenfor ble det ikke tillagt særlig vekt at Lund selv hadde priset bildene i tråd med Norsk Journalistlags standardsats, så lenge Lund ikke kunne dokumentere å ha lisensiert ut tilsvarende bilder til denne prisen på frivillig grunnlag. Det forhold at flere brukere som hadde lastet ned bildene ulovlig hadde valgt å betale Lunds krav under trussel som søksmål, ble heller ikke vektlagt.

Situasjon i denne sak er lik ovennevnte sak i Oslo tingrett ved at Robin Lund har vist til at prisen som han krever, på 3 100 kroner, er i samsvar med Norsk Journalistlags veiledende satser for kjøp av et allerede fotografert bilde for engangsbruk. Retten mener at det er ingen automatikk i å følge Norsk Journalistlags standardsats. Spørsmålet er om Lund har sannsynliggjort at markedsprisen for bildet av Norges Bank er i tråd med standardsatsen. Bildet er ikke et like enkelt illustrasjonsbilde som bildene i Oslo tingretts dom av 4. november 2022, men bildet av Norges Bank fremstår heller ikke som særlig unikt. Det vises til at CoOwner har fremlagt eksempler på at de finnes en rekke lignede illustrasjonsbilder av fasaden av Norges Bank på nettet.

Dersom det ikke er mulig å fastsette et vederlag ut fra bransjestandarder eller praksis må vederlaget settes ved en skjønnsmessig vurdering, hvor det vektlegges hva som utgjør et rimelig vederlag i lys av rettighetens verdi.

Foruten å ha vist til Norsk Journalistlags veiledende standardsats har Robin Lund fremlagt flere eksemplarer på bilder som han har solgt til priser som varierer fra kr. 2 033,50 til kr. 4 357, -. Etter rettens oppfatning danner ikke de fremlagte eksempler noe godt sammenligningsgrunnlag for hva som vil være riktig markedspris. Retten viser til at i alle

disse tilfellene har kjøper tatt direkte kontakt med Robin Lund og betalt for et bilde til et konkret formål. Universitetet i Tromsø har kjøpt et bilde av universitetsbygget tatt fra luften, mens Statens Vegvesen har kjøpt bilder av broer og større veiprosjekt. CoOwner valgte på sin side et helt tilfeldig bilde og kunne like gjerne valgt noe helt annet som var fritt tilgjengelig som illustrasjon til blogginnlegget.

I tillegg har Lund fremlagt dokumentasjon fra NTB på de tar kr. 2 150 per bilde brukt i blogginnlegg til kommersiell aktør. Samtidig er det lagt frem et eksempel på at prisen er kr. 1 420 for et bilde av Norges bank fra NTB. Robin Lund har likevel ikke dokumentert at noen har kjøpt lisens for bruk av et tilsvarende illustrasjonsbilde fra ham innenfor det ovennevnte prisspekteret.

Bildet av Norges Bank er etter rettens oppfatning heller ikke sammenlignbart med bilder som omtales som journalistiske eller redaksjonelle bilder, som har nyhets- eller sensasjonsverdi. Dette er bilder hvor fotografen har vært på stedet når f.eks. en ulykke skjer, og hvor det ikke er mulig å gjenskape bildet i ettertid.

Retten oppfatter bildet av Norges Bank som et nokså generisk bilde. Flere billedbanker tilbyr lignede bilder av «Norges Bank», eller tilsvarende illustrasjonsbilder fra bl.a. bygg i Norge, slik som Stortinget eller Nasjonalteateret. Retten viser til eksemplene som er lagt frem av CoOwner. Disse bildene tilbys enten gratis eller til en langt lavere pris enn hva Lund har krevd av CoOwner. Eksemplene viser at det generelt er tilgjengelig et mangfold av bilder, både enkle illustrasjoner og mer avanserte fotografier, for videre publisering enten gratis eller lisensiert mot meget lav betaling. Prisene i disse tilfellene for enkeltlisenser ligger omkring kr. 550- 625.

Prisen på bildene avhenger også av oppløsning. For CoOwners bruk, hvor bildet ble benyttet i et blogginnlegg, var det ikke behov for høy oppløsning.

Retten er ikke enig med Robin Lund i at det må skilles mellom et norsk og et internasjonalt marked. Retten mener at de norske billedbyråer konkurrer på lik linje med internasjonale aktører.

Retten viser til at Robin Lunds på sin egen hjemmeside «robinlund.no» også refererer til internasjonal bildebanker, hvor det fremkommer at:

«Pris

For tradisjonelle bildebyråer, og ved kontakt med fotografer, vil gjerne prisen for å bruke et bilde ligge fra 1000 – 10.000 kroner. Microstock-bildebyråene er lavere priset. Bruken av microstock-bilder er mer typisk priset fra en femtilapp til et par hundre kroner, gjerne forutsatt kjøp av abonnement eller forhåndsbetaling av bildepakker.»

Robin Lund opplyste at han ikke lenger legger ut bilder på internasjonale billedbanker fordi det ikke er lønnsomt. Retten mener at dette bekrefter at markedspris for denne type bilder ikke ligger på det nivået som Lund krever. Fra dokumentasjon som er fremlagt fra Robin Lund fremkommer at et bilde fra for eksempel Getty Images for «small images» prises til kr. 950,-, mens hos Maskot er prisen for laveste oppløsning 1090 SEK. På den annen side har CoOwner vist til billedbyråer med enda lavere priser slik retten har referert til ovenfor.

Retten bemerker også at Robin Lund legger ut sine bilder på nettet uten noen form for merking eller nedlastningssperre av bildene, og at han har hatt en aggressiv inndrivningspraksis overfor de som feilaktig tror at bildene kan nedlastes gratis, hvor Lund har sendt ut fakturaer hvor han har fakturert dobbelt og noen ganger trippelt av sitt «vanlige vederlag».

Retten mener, etter en samlet vurdering, at et rimelig vederlag etter åndsverkloven § 81 første ledd er på kr. 500 ekskl. mva. Retten har da lagt vekt på at bildet ikke er av like enkel karakter som illustrasjonsbildene med julekuler, påskekyllinger og flagg jf. Oslo tingretts dom av 4. november 2022. Videre har retten lagt særlig lagt vekt på at det finnes tilgjengelig lignende illustrasjonsbilder til dels gratis på nettet, og til priser som er betydelig lavere enn Norsk Journalistlags veiledende satser. Det er da begrenset hva markedet vil være villig til å betale, og hva som vil være markedspris for et slikt bilde.

Dobbelt av rimelig vederlag

Robin Lund har krevd dobbelt vederlag etter åndsverkloven § 81 annet ledd.

Bestemmelsen lyder:

«Er det handlet forsettlig eller grovt uaktsomt, skal overtrederen, dersom den forurettede krever det og i den grad det ikke fremstår som urimelig, i stedet for vederlag og erstatning fastsatt etter første ledd, betale det dobbelte av rimelig vederlag for bruken.»

I Prp. nr. 104 L (2016-2017) side 345 flg. står det om bestemmelsen:

«Den forurettede har imidlertid ikke noe ubetinget krav på at dette grunnlaget skal legges til grunn for fastsettelsen. Etter krav fra den forurettede skal dette utmålingsgrunnlaget benyttes, men bare i den grad det ikke fremstår som urimelig. Denne begrensningen er ment som en snever sikkerhetsventil som skal sikre at overtredere ikke holdes ansvarlig i større utstrekning enn det som fremstår som rimelig. Den klare hovedregel er imidlertid at overtrederen i slike tilfeller skal betale dobbelt vederlag. For at dette utmålingsgrunnlaget ikke skal tas til følge må det foreligge særlige forhold som gjør det urimelig for overtrederen å betale dobbelt

vederlag. For eksempel kan dette være tilfellet dersom det foreligger tvist om forståelsen av en avtale eller i situasjoner der det er rimelig tvil om det foreligger en overtredelse.(...)

Begrepene forsettlig og grovt uaktsomt har samme innhold som i den alminnelige erstatningsretten. Grensen mellom grov uaktsomhet og simpel uaktsomhet vil være avgjørende for om vederlag kan fastsettes etter andre ledd. Skillet mellom grov og simpel uaktsomhet må trekkes på grunnlag av i hvilken grad overtrederens opptreden avviker fra en vanlig forsvarlig handlemåte. For å kunne karakterisere en handlemåte som grov uaktsom må den skille seg markant fra vanlig forsvarlig adferd.»

All bruk av bilder i vernetiden krever samtykke fra fotografen eller opphavsmannen. Det er ingen forutsetning for vern at fotografen merker bilder med copyright, vannmerke, eller legger inn nedlastingssperre.

Retten mener at CoOwners i det minste har opptrådt grovt uaktsomt. Det er etter rettens syn ikke unnskyldelig at CoOwner ønsket å finne et bilde som var gratis. At bildet lå tilgjengelig på Internett fritar ikke at den som ønsker å bruke bildet for en undersøkelsesplikt. CoOwner hadde ikke gjort noen undersøkelser for å sjekke om fotografen av bildet hadde samtykket til vederlagsfri bruk eller gjorde noen andre forsøk på å klarere bruken. All eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring av bilder for allmennheten krever samtykke fra rettighetshaveren, og med mindre det fremgår eksplisitt at bildet er gratis, må brukeren regne med at bildet må lisensieres. For øvrig er uvitenhet om eller misforståelse av rettsreglene uansett den enkelte brukers ansvar. Det fremstår etter rettens syn ikke som urimelig at CoOwners må betale dobbelt vederlag for bruken av bildet i denne saken.

Retten mener på denne bakgrunn at vilkårene i åndsverkloven § 81, 2. ledd er oppfylt og at Robin Lund har krav på det dobbelte av rimelig vederlag, altså kr 1 000 uten merverdiavgift. Det er enighet om at det bare beregnes merverdiavgift av den ordinære delen av vederlaget, slik at dobbelt rimelig vederlag inkludert merverdiavgift er kr. 1 125. Til fradrag i beløpet kommer kr. 225 som CoOwner allerede har betalt, slik at utestående beløp blir på kr. 900. I tillegg påløper forsinkelsesrenter etter forsinkelsesrenteloven fra forfall som var 12. juli 2022.

Sakskostnader

Etter tvisteloven § 20-2 skal den part som får «medhold fullt ut eller i det vesentlige» få erstattet sine sakskostnader, jf. bestemmelsens første og annet ledd.

Denne hovedregel begrenses imidlertid i småkravssaker av tvisteloven § 10-5 (2), hvorefter sakskostnader til rettshjelp ikke kan tilkjennes med mer enn 20 % av tvistesummen –

likevel alltid inntil kr. 2 500, og maksimalt kr. 50 000 ekskl. mva. Retten kommer nærmere tilbake til dette nedenfor.

Det sentrale tvistetemaet i saken har vært hva som utgjør et rimelig vederlag for det aktuelle bildet. Begge parter har bedt retten fastsette vederlaget etter rettens skjønn, hvorav CoOwners også har begrenset kravet i påstanden oppad til kr. 550.

Selv om Robin Lund har nedlagt påstand om vederlag etter rettens skjønn så var fakturaen som han sendte ut som danner grunnlaget for saken på kr. 10 075. Underveis i saken har han justert kravet til kr. 6 975 inkl. mva. i det han ikke lenger gjør krav på vederlag for manglende kreditering. Retten mener på denne bakgrunn det må legges til grunn at Robin Lunds krav er på kr. 6 975 kroner, og at utmålingen i realiteten ikke var overlatt til rettens skjønn. Erstatningen han nå blir tilkjent utgjør da under 20 % prosent av dette beløpet. For Robin Lunds del ligger det tilkjente beløp så langt unna det reelle kravet at han ikke kan sies å ha vunnet saken fullt ut eller i det vesentlige.

CoOwner får på sin side ikke medhold i at det ikke skal betales dobbelt vederlag, mens de har fått medhold i hva som skal anses som et rimelig vederlag. Hva som anses som et rimelig vederlag for bruken av bildet av Norges Bank er det som har stått helt sentralt i saken. Det er blitt viet klart mest tid under forhandlingen, og det samme må gjelde for de forberedelser som partene har lagt ned. Når CoOwner har vunnet frem med sitt syn på hva som er et rimelig vederlag, mener retten at CoOwner kan anses for å ha vunnet frem i vesentlig grad. CoOwner får da krav på å få dekket sine sakskostnader av Robin Lund.

Advokatfullmektig Fredrik Dreyer har fremlagt en sakskostandsoppgaver på kr. 52 000 inkl. mva., hvor beløpet i sin helhet er salær for 16 timer.

Som nevnt ovenfor begrenser tvisteloven § 10-5 (2) CoOwners dekning av kravet til kr. 2 500 grunnet den lave tvistesummen. Særregelen for småkravssaker utvides imidlertid av en særskilt unntaksregel i § 10-5 (3), som lyder:

«En part som åpenbart uten grunn har anlagt sak eller tatt til gjenmæle, kan bli pålagt ansvar for sakskostnader uten de begrensninger som følger av første og annet ledd. Det samme gjelder for kostnader parten ved forsømmelig forhold har påført motparten.»

Lovforarbeidene gjør klart at unntaksregelen er begrunnet i at beskyttelseshensynene i småkravssakene ikke gjør seg gjeldende «overfor den part som urimelig foranlediger tvisten for domstolene», jf. Schei m. fl, Tvisteloven kommentarutgave, 2, utgave s 369. I en slik situasjon skal de generelle reglene om sakskostnader i kapittel 20 anvendes.

CoOwner har anført at unntaket i første punktum for «part som åpenbart uten grunn har anlagt sak eller tatt til gjenmæle» kommer til anvendelse. Retten kan ikke se at unntaksregelen i tredje ledd kommer til anvendelse. Bestemmelsen er ment å være en snever unntaksregel. Saken har ikke vært «åpenbar», selv om retten ikke kan sies å ha vært i tvil om resultatet.

Etter dette tilkjennes CoOwner sakskostnader etter tvisteloven § 10-5 (2) med kr. 2 500.

Dommen er ikke avsagt innen lovens frist. Grunnen er andre berammelser og dommeren arbeidsmengde.

DOMSSLUTNING

1. CoOwner AS betaler 900 – ni hundre – kroner til Robin Lund innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dom, med tillegg av påløpte forsinkelsesrenter fra 12. juli 2022.
2. Robin Lund dømmes til å dekke sakskostnader for CoOwner AS med 2 500 – tusenfemhundre – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dom.

Retten hevet

Torild Margrethe Brende

Veiledning om anke i sivile saker vedlegges.

Veiledning om anke i sivile saker

I sivile saker er det reglene i tvisteloven kapitler 29 og 30 som gjelder for anke. Reglene for anke over dommer, anke over kjennelser og anke over beslutninger er litt ulike. Nedenfor finner du mer informasjon og veiledning om reglene.

Ankefrist og gebyr

Fristen for å anke er én måned fra den dagen avgjørelsen ble gjort kjent for deg, hvis ikke retten har fastsatt en annen frist. Disse periodene tas ikke med når fristen beregnes (rettsferie):

- fra og med siste lørdag før palmesøndag til og med annen påskedag
- fra og med 1. juli til og med 15. august
- fra og med 24. desember til og med 3. januar

Den som anker, må betale behandlingsgebyr. Du kan få mer informasjon om gebyret fra den domstolen som har behandlet saken.

Hva må ankeerklæringen inneholde?

I ankeerklæringen må du nevne

- hvilken avgjørelse du anker
- hvilken domstol du anker til
- navn og adresse på parter, stedfortredere og prosessfullmektiger
- hva du mener er feil med den avgjørelsen som er tatt
- den faktiske og rettslige begrunnelsen for at det foreligger feil
- hvilke nye fakta, bevis eller rettslige begrunnelser du vil legge fram
- om anken gjelder hele avgjørelsen eller bare deler av den
- det kravet ankesaken gjelder, og hvilket resultat du krever
- grunnlaget for at retten kan behandle anken, dersom det har vært tvil om det
- hvordan du mener at anken skal behandles videre

Hvis du vil anke en tingrettsdom til lagmannsretten

Dommer fra tingretten kan ankes til lagmannsretten. Du kan anke en dom hvis du mener det er

- feil i de faktiske forholdene som retten har beskrevet i dommen
- feil i rettsanvendelsen (at loven er tolket feil)
- feil i saksbehandlingen

Hvis du ønsker å anke, må du sende en skriftlig ankeerklæring til den tingretten som har behandlet saken. Hvis du fører saken selv uten advokat, kan du møte opp i tingretten og anke muntlig. Retten kan tillate at også prosessfullmektiger som ikke er advokater, anker muntlig.

Det er vanligvis en muntlig forhandling i lagmannsretten som avgjør en anke over en dom. I ankebehandlingen skal lagmannsretten konsentrere seg om de delene av tingrettens avgjørelse som er omtvistet, og som det er knyttet tvil til.

Lagmannsretten kan nekte å behandle en anke hvis den kommer til at det er klar sannsynlighetsovervekt for at dommen fra tingretten ikke vil bli endret. I tillegg kan retten nekte å behandle noen krav eller ankegrunner, selv om resten av anken blir behandlet.

Retten til å anke er begrenset i saker som gjelder formuesverdi under 250 000 kroner

Hvis anken gjelder en formuesverdi under 250 000 kroner, kreves det samtykke fra lagmannsretten for at anken skal kunne bli behandlet.

Når lagmannsretten vurderer om den skal gi samtykke, legger den vekt på

- sakens karakter
- partenes behov for å få saken prøvd på nytt
- om det ser ut til å være svakheter ved den avgjørelsen som er anket, eller ved behandlingen av saken

Hvis du vil anke en tingretts kjennelse eller beslutning til lagmannsretten

En *kjennelse* kan du som hovedregel anke på grunn av

- feil i de faktiske forholdene som retten har beskrevet i kjennelsen
- feil i rettsanvendelsen (at loven er tolket feil)
- feil i saksbehandlingen

Kjennelser som gjelder saksbehandlingen, og som er tatt på bakgrunn av skjønn, kan bare ankes dersom du mener at skjønnsutøvelsen er uforsvarlig eller klart urimelig.

En *beslutning* kan du bare anke hvis du mener

- at retten ikke hadde rett til å ta denne typen avgjørelse på det lovgrunnlaget, eller
- at avgjørelsen åpenbart er uforsvarlig eller urimelig

Hvis tingretten har avsagt dom i saken, kan tingrettens avgjørelser om saksbehandlingen ikke ankes særskilt. Da kan dommen isteden ankes på grunnlag av feil i saksbehandlingen.

Kjennelser og beslutninger anker du til den tingretten som har avsagt avgjørelsen. Anken avgjøres normalt ved kjennelse etter skriftlig behandling i lagmannsretten.

Hvis du vil anke lagmannsrettens avgjørelse til Høyesterett

Høyesterett er ankeinstans for lagmannsrettens avgjørelser.

Anke til Høyesterett over *dommer* krever alltid samtykke fra Høyesteretts ankeutvalg. Samtykke gis bare når anken gjelder spørsmål som har betydning utover den aktuelle saken, eller det av andre grunner er særlig viktig å få saken behandlet av Høyesterett. Anke over dommer avgjøres normalt etter muntlig forhandling.

Høyesteretts ankeutvalg kan nekte å ta anker over *kjennelser* og *beslutninger* til behandling dersom anken ikke reiser spørsmål av betydning utover den aktuelle saken, og heller ikke andre hensyn taler for at anken bør prøves. Anken kan også nektes fremmet dersom den reiser omfattende bevisspørsmål.

Når en anke over kjennelser og beslutninger i tingretten er avgjort ved kjennelse i lagmannsretten, kan avgjørelsen som hovedregel ikke ankes videre til Høyesterett.

Anke over lagmannsrettens kjennelser og beslutninger avgjøres normalt etter skriftlig behandling i Høyesteretts ankeutvalg.